

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 254/2016-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. apríla 2016 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti TATRASVIT SVIT – SOCKS, a. s., Mierová 1, Svit, zastúpenej JUDr. Františkom Vavračom, Horná 106/51, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 MCdo 1/2013 zo 16. decembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti TATRASVIT SVIT – SOCKS, a. s., **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. marca 2016 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti TATRASVIT SVIT – SOCKS, a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného

práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 MCdo 1/2013 zo 16. decembra 2015 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej prílohy vyplýva, že sťažovateľka, v právnom postavení žalobkyne v konaní vedenom na najvyššom súde pod sp. zn. 5 MCdo 1/2013, bola účastníčkou konania o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 14 Co 277/2011 z 8. novembra 2011 a rozsudku Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 12 C 41/2003 z 18. januára 2008. Generálny prokurátor podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) výlučne z dôvodu, že napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj okresného súdu spočíval v nesprávnom právnom posúdení veci [§ 243f ods. 1 písm. c) OSP], ktoré videl v tom, že oba sudy nesprávne interpretovali ustanovenie § 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

Sťažovateľka v úvode sťažnosti s poukazom na podrobne uvedené „*nosné body*“ odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, ktorým najvyšší súd mimoriadne dovolanie sťažovateľky odmietol, formuluje základné sťažnostné námietky, v zmysle ktorých „... *napadnuté uznesenie NS SR rozhodlo procesne o odmietnutí mimoriadneho dovolania, ktorý je štandardným spôsobom nápravy porušenia zákona a zároveň prostriedkom ochrany práv a zákonom chránených záujmov... a... vykazuje... prvky svojvôle a prvky arbitrárnosti, čo vyústilo k odňatiu spravodlivosti...*

Ak dovolací súd postavil otázku, na ktorej založil prípustnosť mimoriadneho dovolania len na rozdielnosti dvoch právnych názorov bez toho, aby sa relevantným spôsobom vysporiadal s konkrétnou opozičnou argumentáciou sťažovateľa, nemal právo predstaviť svoju argumentáciu ako rozhodujúcu, ak sa na primeranej úrovni nevysporiadal s argumentáciou opozičnou..., lebo len táto mu otvorila dvere k právnemu posúdeniu, na ktoré by mal odvolací súd nárok. Ak tento postup dodržaný nebol, tak tu došlo k výraznej

svojevôli zo strany odvolacieho súdu..., ktorá zakladá porušenie práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR...

Ďalšou otázkou pri argumentácii dovolacieho súdu je otázka stretu dvoch základných práv, a to práva na spravodlivý súdny proces a zásadu právnej istoty. K tejto otázke sa v odôvodnení poukazom na konkrétne skutkové zistenia a právne posúdenie dovolací súd nevenoval, len formálne pripustil, že v takýchto prípadoch musí princíp právnej istoty ustúpiť a iba výnimočne pri zistení úpravy základných väd alebo justičných omylov... je dôvod na prelomenie tohto princípu...

... mimoriadne dovolanie je súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky a slúži na ochranu práv a právom chránených záujmov a skúmanie použiteľnosti je vždy viazané na splnenie zákonných predpokladov použitia /využitia tohto inštitútu/. Nález ÚS SR sp. zn. I. ÚS 178/2008 uviedol, že pokiaľ je právo na mimoriadne dovolanie zakotvené v OSP, používa ústavnú ochranu vzhľadom na čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ak za tejto situácie NS SR zastaví konanie o mimoriadnom dovolaní /procesným ekvivalentom bez meritórneho prejednávania je aj odmietnutie dovolania/ podanom generálnym prokurátorom SR poruší tým ústavne garantované právo dotknutého účastníka konania na riadny proces...

Znovu tu sťažovateľ musí namietať formálnosť posudzovania vhodnosti použitia takejto ochrany, keď NS SR vylúčil vhodnosť bez posúdenia takých konkrétnych skutkových a právnych dôvodov, ktoré by takýto záver odôvodňovali. “.

3. Sťažovateľka zastáva názor, že najvyšší súd napadnutým rozhodnutím porušil jej ústavou, ako aj dohovorom zaručené práva (bod 1) tým, že ústavne nekonformne odmietol mimoriadne dovolanie podané generálnym prokurátorom pre neprípustnosť, hoci prípustne bolo.

V závere podanej sťažnosti s ohľadom na uvedené sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie v bode 1 uvedených práv napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu, aby napadnuté rozhodnutie zrušil, vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a sťažovateľke priznal úhradu trov konania.

II.

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

5. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto

ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Za zjavne neopodstatnený možno považovať návrh vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnený návrh ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí návrhu na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

II.A K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu

8. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko

odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

9. Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

10. Judikatúra ústavného súdu zastáva stabilne názor, že mimoriadne dovolanie predstavuje výnimku z pravidla stability súdneho rozhodnutia vyjadreného jeho právoplatnosťou. Podstatou tejto výnimky je účel mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je jeho výnimočné použitie s cieľom presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia v odôvodnených prípadoch. Uvedený účel môže mimoriadne dovolanie splniť iba v prípade, ak sú splnené kritériá akceptovateľnosti jeho právnej úpravy; jedným z týchto kritérií je povinnosť vyčerpať iné dostupné právne prostriedky nápravy pochybení vytykaných v mimoriadnom dovolaní. Rešpektovanie týchto kritérií je nevyhnutné z hľadiska princípov právneho štátu (čl. 1 ústavy), ako aj z hľadiska práva na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a práva na spravodlivý súdny proces v súlade s hodnotami zaručenými čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. PL. ÚS 57/99, II. ÚS 185/09, II. ÚS 280/2010).

11. Reštriktívne posudzovanie tohto mimoriadneho dovolania (bod 10) súvisí s princípom právneho štátu, a to s princípom právnej istoty, ktorého zákonným naplnením v civilnom procese je inštitút právoplatnosti súdnych rozhodnutí, teda ich záväznosti a nezmeniteľnosti. Rovnako súvisí s princípom rovnosti, keď intervenciou tretej osoby (generálneho prokurátora) sa *prima facie* narúša právna istota druhého účastníka

spoliehajúceho sa na záväzné a nezmeniteľné súdne rozhodnutie. S princípom rovnosti a bezrozpornosti právneho poriadku súvisí napríklad aj okolnosť, že v prípadoch dovolania podaného účastníkom konania je za dôvod neprípustnosti považovaný tiež finančný cen­zus vyjadrený v § 238 ods. 5 OSP, kým v prípade mimoriadneho dovolania podávaného generálnym prokurátorom takýto finančný cen­zus explicitne z právnej úpravy nevyplýva.

12. Ústavný súd ďalej poznamenáva, že aj z početnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) možno vyvodit’ kritický postoj ESLP k mimoriadnym opravným prostriedkom, ktoré závisia od úvahy príslušného orgánu verejnej moci, či dôjde k podaniu takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku alebo nie a následne k vyneseniu rozhodnutia, ktorým sa zruší právoplatné konečné rozhodnutie. V zmysle judikatúry ESLP je však prípustné zasiahnuť do nastolenej právnej istoty právoplatným rozhodnutím vnútroštátneho súdu vtedy, ak v konaní došlo k zásadnej vade alebo závažnému excesu, ktorý je potrebné napraviť, ak sú tu mimoriadne okolnosti prípadu, pričom však podľa judikatúry ESLP za takúto vadu exces však nemožno považovať skutočnosť, že na predmet konania existujú dva rozličné názory, pretože právna istota v sebe zahŕňa požiadavku rešpektovania princípu *res iudicata*, ktorej prejavom je nezmeniteľnosť rozhodnutia. Uplatňovanie tohto princípu je zdôraznené zásadou, že žiadna zo strán nie je oprávnená žiadať o preskúmanie konečného a záväzného rozhodnutia len z toho dôvodu, aby dosiahla znovuo­tvorenie prípadu a jeho nové skúmanie, pretože takýto mimoriadny opravný prostriedok by de facto mal charakter odvolania. Zrušené môžu byť iba na účely nápravy fundamentálnych chýb (pozri *Ryabykh proti Rusku* z 3. 12. 2003, sťažnosť č. 52854/99, bod 52). V tejto súvislosti tiež ESLP už judikoval, že nesúhlas s právnym posúdením prípadu odvolacím súdom nie je sám osebe mimoriadnou okolnosťou odôvodňujúcou zrušenie právoplatného rozhodnutia (pozri *Kot proti Rusku* z 18. 1. 2007, sťažnosť č. 20887/03, bod 29).

13. Ústavný súd už vo veci sp. zn. III. ÚS 357/2013 uviedol, že «v súvislosti s aplikáciou predmetných ustanovení OSP a ich ústavne konformným výkladom (§ 243e a nasl. OSP, pozn.), majú­c na pamäti judikatúru ESLP, dospel k záveru, že pokiaľ zákonodarca odvádza prípustnosť mimoriadneho dovolania z porušenia zákona s odkazom

na ustanovenie § 243f OSP, kde bližšie konkretizuje možné dôvody, medzi ktoré zaradil aj nesprávne právne posúdenie veci, tak potom v prípade podania mimoriadneho dovolania práve z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia je potrebné pod porušením zákona rozumieť také porušenie procesného práva - zákona, ktoré v konečnom dôsledku znamená zároveň aj nesprávne právne posúdenie (či už hmotnoprávneho, alebo prípadne procesného charakteru). K takémuto interpretačnému záveru dospel ústavný súd v spojitosti s kumulatívnym predpokladom prípustnosti mimoriadneho dovolania, ktorý stanovuje podmienku, ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. V opačnom prípade ak by nesprávne právne posúdenie bolo spájané výlučne s porušením hmotnoprávnych ustanovení zákona (ktoréhokoľvek), tak by de facto v takmer každom prípade bolo možné napadnúť právoplatne rozhodnutú vec týmto mimoriadnym opravným prostriedkom, čím by sa tento mimoriadny opravný prostriedok dostal na úroveň „ďalšieho“ odvolania a bolo by len na svojvôli generálneho prokurátora, do ktorej právoplatne skončenej veci zasiahne podaním mimoriadneho dovolania s odvolaním sa na nesprávne právne posúdenie veci. Takýto výklad dotknutých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku by vo svojich dôsledkoch znamenal porušenie minimálne základného práva na súdnu ochranu jedného z účastníkov konania, rovnosti účastníkov konania, zásady nezmeniteľnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, a to treťou stranou, odlišnou od účastníkov konania, ktorá nepatrí do súdnej moci, čo opodstatnene vyvoláva otázky, či ide o prípustné legitímne zasahovanie do nezávislosti súdov a súdnej moci ako takej. Ústavný súd na tomto mieste opätovne poukazuje na už citovanú judikatúru ESLP, z ktorej vyplýva, že samotná okolnosť (možnosť) existencie dvoch rôznych právnych názorov na vec nie je dostatočným dôvodom opätovného rozhodovania vo veci.».

14. Judikatúra ústavného súdu i súdov všeobecných sa v otázke prípustnosti mimoriadneho dovolania podávaného generálnym prokurátorom plynutím času menila, a to predovšetkým pod vplyvom judikatúry ESLP. Zmenu možno vyjadriť trendom reštriktívnejšieho prístupu súdnych orgánov k oprávneniu generálneho prokurátora podávať mimoriadne dovolanie. Okrem už uvedeného ESLP opakovane potvrdil, že pripúšťa určité zásahy do konečných súdnych rozhodnutí ako výnimku zo zásady právnej istoty a zo zásady *res judicata*, ak je takýto zásah odôvodnený potrebou nápravy extrémnej chyby.

„(...) Mimoriadny prieskum sa nesmie uplatňovať ako zastreté odvolanie (*appeal in disguise*) a samotná možnosť existencie dvoch právnych názorov na predmet konania nie je dôvodom pre opätovné posúdenie veci. Odkloniť sa od tohto princípu je možné iba tam, kde je to nevyhnutné z dôvodu okolností podstatného a závažného významu.“ (Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z 23. 7. 2009, bod 33). «(...) Dohovor zásadne umožňuje „znovuotvorenie“ právoplatne rozhodnutých konaní v prípade, ak vyjdú najavo nové skutočnosti. Akokoľvek, preskúmanie rozhodnutia by sa malo uplatniť za účelom nápravy hrubých (veľkých) pochybení súdu(...), a nie iba ako inštitút predstavujúci vo svojej podstate odvolanie.» (Bulgakova proti Rusku, rozsudok z 18. 1. 2007, bod 34). Aj aktuálne rozhodnutia ESLP z 9. júna 2015 vydané vo veciach proti Slovenskej republike (DRAFT-OVA, a. s., PSMA, s. r. o., a COMPCAR, s. r. o.) pripomínajú význam a obsah princípu rovnosti zbraní a princípu právnej istoty, s ktorými bezprostredne súvisí otázka záväznosti, nezrušiteľnosti a dôveryhodnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, ktoré boli napadnuté z iniciatívy generálneho prokurátora vyjadrenej podaním mimoriadneho dovolania. Na viaceré tieto rozhodnutia ESLP poukazuje tiež napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu.

15. Ústavný súd 18. marca 2015 pod sp. zn. PLz. 3/2015 prijal zjednocujúce stanovisko, ktorého právna veta znie: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“

16. Následne aj najvyšší súd (jeho občianskoprávne a obchodnoprávne kolégia) prijal 20. októbra 2015 zovšeobecňujúce stanovisko: „Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre

neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.“ Týmto stanoviskom sa revidovali prijaté závery vyjadrené v predchádzajúcom období (R 36/2008).

17. Nosné dôvody uvádzané v napadnutom rozhodnutí najvyššieho súdu (na základe ktorého bolo odmietnuté mimoriadne dovolanie podané generálnym prokurátorom, pozn.) spočívajú v názore najvyššieho súdu o neprípustnosti mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom v zmysle dikcie ustanovenia § 243e ods. 1 OSP výlučne z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci rozsudkom krajského súdu, ako i okresného súdu podľa § 243f ods. 1 písm. c) OSP.

V okolnostiach napadnutého rozhodnutia najvyšší súd, rozvíjajúc jeho právny záver o neprípustnosti mimoriadneho dovolania zo strany generálneho prokurátora, pomerne podrobne poukazujúc na rozhodovacu prax ESLP, uvádza:

«... generálny prokurátor podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e ods. 1 OSP výlučne z toho dôvodu, že napadnuté rozsudky okresného súdu a krajského súdu spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c) OSP), ktoré videl v tom, že súdy nesprávne interpretovali ustanovenie § 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb...

Pri rozhodovaní o mimoriadnom dovolaní nemožno hrať na zreteľ len generálnym prokurátorom namietané porušenie zákona, lebo je potrebné zachovať ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi právom na spravodlivé súdne konanie a ústavným princípom právnej istoty. Právo na spravodlivý súdny proces treba pritom vnímať ako právo, ktoré sa netýka len jedného z účastníkov konania (jednej procesnej strany) a sleduje len jeho práva a oprávnené záujmy; právo na spravodlivý súdny proces sa viaže na občianske súdne konanie ako celok a právne postavenie všetkých jeho účastníkov rovnako...

Aj aktuálne rozhodnutia ESLP z 9. júna 2015 vydané vo veciach proti Slovenskej republike... pripomínajú význam a obsah princípu rovnosti zbraní a princípu právnej istoty, s ktorými bezprostredne súvisí otázka záväznosti, nezrušiteľnosti a dôveryhodnosti právoplatných súdnych rozhodnutí z iniciatívy generálneho prokurátora vyjadrenej podaním mimoriadneho dovolania.

Dovolací súd v súvislosti s aplikáciou predmetných ustanovení OSP o mimoriadnom dovolaní a ich ústavne konformným výkladom, majú na pamäti judikatúru ESLP

i judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky dospel k záveru, že pokiaľ zákonodarca odvádza prípustnosť mimoriadneho dovolania z porušenia zákona s odkazom na ustanovenie § 243f OSP, kde bližšie konkretizuje možné dôvody, medzi ktoré zaradil aj nesprávne právne posúdenie veci, tak potom v prípade podania mimoriadneho dovolania práve z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia je potrebné pod porušením zákona rozumieť také porušenie procesného práva - zákona, ktoré v konečnom dôsledku znamená zároveň aj nesprávne právne posúdenie (či už hmotnoprávneho alebo prípadne procesného charakteru). K takémuto interpretačnému záveru dospel dovolací súd v spojitosti s kumulatívnym predpokladom prípustnosti mimoriadneho dovolania, ktorý stanovuje podmienku, ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. V opačnom prípade ak by nesprávne právne posúdenie bolo spájané výlučne s porušením hmotnoprávnych ustanovení zákona (ktoréhokoľvek), tak by de facto v takmer každom prípade bolo možné napadnúť právoplatne rozhodnutú vec týmto mimoriadnym opravným prostriedkom, čím by sa tento mimoriadny opravný prostriedok dostal na úroveň ďalšieho odvolania a bolo by len na svojvôli generálneho prokurátora, do ktorej právoplatne skončenej veci zasiahne podaním mimoriadneho dovolania s odvolaním sa na nesprávne právne posúdenie veci. Takýto výklad dotknutých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku by vo svojich dôsledkoch znamenal porušenie minimálne základného práva na súdnu ochranu jedného z účastníkov konania, rovnosti účastníkov konania, zásady nezmeniteľnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, a to treťou stranou, odlišnou od účastníkov konania, ktorá nepatrí do súdnej moci, čo opodstatnene vyvoláva otázky, či ide prípustné legitímne zasahovanie do nezávislosti súdov a súdnej moci ako takej. Dovolací súd opätovne poukazuje na už citovanú judikatúru ESLP..., z ktorej vyplýva, že samotná okolnosť (možnosť) existencie dvoch rôznych právnych názorov na vec nie je dostatočným dôvodom opätovného rozhodovania vo veci...

Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že ustanovenie § 243e ods. 1 OSP je potrebné vykladať reštriktívne a pod porušením zákona v prípade dôvodu vyjadreného v § 243f ods. 1 písm. c/ OSP (nesprávne právne posúdenie) je potrebné predovšetkým rozumieť závažne porušenie zákona procesného charakteru, pretože v opačnom prípade by nebola splnená ďalšia podmienka prípustnosti mimoriadneho dovolania, a to požiadavka ochrany práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb,

právnických osôb alebo štátu. Požiadavka presadenia vecnej správnosti a spravodlivosti meritórneho právoplatného rozhodnutia prostredníctvom mimoriadneho dovolania podľa názoru dovolacieho súdu nie je legitímna v prípade, ak generálny prokurátor napriek záveru o rešpektovaní všetkých relevantných procesných pravidiel všeobecným súdom konajúcim o veci samej presadzuje využitím predmetného mimoriadneho opravného prostriedku výlučne svoj odlišný právny názor na hmotno-právne posúdenie právoplatne ukončenej kauzy. Totiž aj v prípade, ak by právny názor generálneho prokurátora rešpektoval kritérium vecnej správnosti pri rozhodovaní v merite veci, „porušenie“ zákona pričítateľné súdom nižšieho stupňa by nemalo charakter narušenia princípov spravodlivého procesu a v konečnom dôsledku by neznamenal odoprenie práva na súdnu ochranu v duchu čl. 46 ods. 1 Ústavy, pretože absentuje podstatné (závažné) porušenie práv účastníkov konania, ktorých ťažisko je v čl. 46 až čl. 50 Ústavy.

Z týchto dôvodov najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora ako neprípustné (§ 243e ods. 1 OSP v spojení s § 243i ods. 2 OSP, § 243b ods. 5 OSP a § 218 ods. 1 písm. c/ OSP).»

18. Otázka posúdenia prípustnosti mimoriadneho dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľky (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Podľa názoru ústavného súdu v bode 17 uvedený výklad najvyššieho súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny.

V citovaných častiach odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo treba považovať mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora za neprípustné, a vysporiadal sa so skutkovou i právnou problematikou posudzovanej veci, a preto ju ústavný súd považuje i z hľadiska ústavných aspektov za dostačujúcu a ústavne relevantnú.

19. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu

je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, mohol by v zmysle citovanej judikatúry nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 303/06), čo však, ako už bolo uvedené, v okolnostiach prípadu ústavný súd nezistil a sťažovateľka neuviedla žiadnu skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné usudzovať, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu je postihnuté takými nedostatkami, ktoré by odôvodňovali záver o jeho zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti a v konečnom dôsledku o porušení označených práv sťažovateľky.

20. Na základe uvedeného, ako aj so zreteľom na argumentáciu sťažovateľky v sťažnosti ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nemožno prijať záver o vecnej súvislosti medzi napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu a označeným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, reálnosť ktorých by ústavný súd mohol posúdiť až po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

21. Vzhľadom na uvedené ústavný súd v tejto časti v zmysle dikcie ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, že sťažnosť sťažovateľky odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

II.B K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu

22. Sťažovateľka v podanej sťažnosti v nadväznosti na napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu súčasne namietala aj porušenie základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

Pretože sťažovateľka, namietajúc porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, toto porušenie oprela o dôvody v podstate identické s tými, ktoré uviedla v súvislosti s namietaným porušením čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo potrebné odmietnuť jej sťažnosť i v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

23. Prijaté závery o neopodstatnenosti sťažnosti v časti namietajúcej porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa v celom rozsahu vzťahujú aj na záver o neopodstatnenosti sťažnosti vo vzťahu k ďalšiemu označenému základnému právu (čl. 20 ods. 1 ústavy), ktoré už preto nie je potrebné podrobnejšie odôvodňovať. Ak totiž najvyšší súd zjavne nemohol porušiť základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, potom nemožno uvažovať ani o príčinnej súvislosti medzi napadnutým rozhodnutím a porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

24. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. apríla 2016